

Kulutada või kokku hoida? Rahaasjade planeerimine.

**Võlanõustamise sissejuhatav koolitus teenust korraldavatele
sotsiaaltöötajatele**

Anne Rähn, TÜ Pärnu kolledž. Võlanõustaja.

Tänased teemad

- 1. Rahaasjade planeerimine – lühi- ja pikaajalised eesmärgid
- 2. Eelarve koostamise põhimõtted
- 3. Mida annab eelarve koostamine
- 4. Kokkuvõte

Rahaasjade planeerimine

- Rahaasju tuleb planeerida ja eesmäärke seada läbimõeldult, õigel ajal õigeid valikuid teha ning olla valmis ka ootamatusteks. Millisteks nt?
- Lühi- ja pikaajalised eesmärgid on hea läbi mõelda sõltumata praegustest rahalistest võimalustest.
- Kui kindel siht silme ees, on hoopis lihtsam end motiveerida raha kõrvale panema või sissetulekute suurendamiseks lahendusi leida.

Lühi- ja pikaajalised eesmärgid

- Kui sul on eesmärgid teada, saad mõelda, kuidas neid täita.

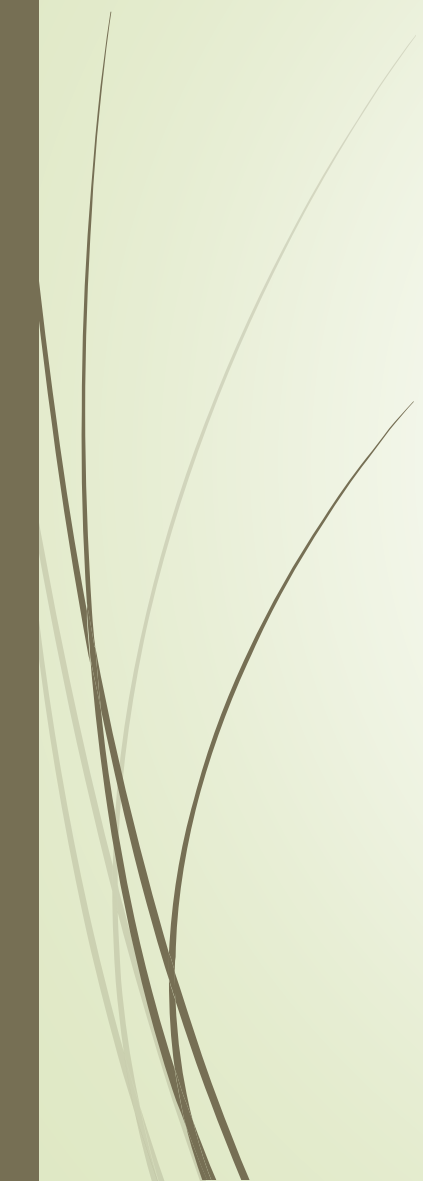

Eesmärgid

- ▶ Lähemate eesmärkide puhul (näiteks puhkuserais järgmisel suvel) võib abi olla igakuisest säästmisest.
- ▶ Kaugemate eesmärkide puhul (lapse tulevikuks või enda pensioniks raha kogumine) võiks kaaluda ka erinevate finantsteenuste kasutamise võimalusi, alates kogumiskindlustusest kuni investeringuteni fondidesse või aktsiatesse.

Ootamatud väljaminekud

- Eesmärkide seas peaks kindlasti olema ka hädareservi kogumine ootamatuste jaoks.
  - Selle kohta, kui suur hädareserv peaks olema, on väga erinevaid arvamusi, kuid üldiselt võiks olla kõrvale pandud 3–6 kuu kulutusteks vajaminev summa.
  - Mõttekoht!
-

Mis juhtub, kui ei planeeri ?

Mis juhtub, kui ei planeeri?

- ▶ See võib Sinu jaoks tähendada nii valearvestusi kui ka ootamatuid olukordi.
- ▶ Nt võib juhtuda, et sul läheb katki mõni kodumasin, mida oleks kohe vaja kas parandada või hoopis uus osta, aga kui sul ootamatustega toimetulekuks varuraha pole, mida siis teha? Kas pead ilma kodumasinata läbi ajama või kõrge intressiga tarbimislaenu võtma?

Analüüsi arukalt!

- Oma elu ja perekonna igapäevase toimetuleku juhtimiseks peab tänapäeval oskama arukalt analüüsida, suunata, kontrollida ning käsitleda isiklike ning perekonna rahalisi sissetulekuid ja väljaminekuid.
- Kaos sinu finantsasjades võib kaasa tuua pika ebastabiilsuse kõikides ülejäänud eluvaldkondades, isiklikus ja tööalases karjääris.

Mida tähendab eelarve koostamine

- Isikliku või oma pere eelarve koostamine tähendab seda, et paned kirja ja analüüsid kõiki kuu jooksul saadud tulusid ja väljaminekuid.
- Ja nii soovitavalt mitme kuu jooksul, sest alles pikema perioodi põhjal saad hakata järeldusi tegema.
- Eelarve abil saad väga konkreetse pildi oma rahalisest seisust ja see aitab Sul omakorda planeerida eesmärkide elluviimist.

Millal on mõistlik eelarvet koostada

➤ Eelarve pidamine on tähtis erinevates eluetappides:

- iseseisvalt, vanematest eraldi elama hakates
- enne mõne kohustuse võtmist (näiteks õppelaen või eluasemelaen)
- kui lihtsalt raha napib

.....

**Milliseid soovitusi
anda kliendile?**

Eelarve tegemise abivahendid

- ▶ Eelarvet võid pidada nii paberil kui arvutis.
- ▶ Kui arvutis, siis on mugav kasutada kas Excelit või internetis leiduvaid eelarvevorme.
- ▶ Eelarve koostamise ja jälgimise võimalust pakuvad suuremate pankade internetipanga lahendused.
- ▶ Eelarvevormides on võimalik oma tulude ja kulude liigid ise määrata, samuti saab seada näiteks eesmärgi eeloleva perioodi kuludeks-tuludeks ja siis jälgida, kas seda õnnestub täita
- ▶ Tasuta kasutamiseks leiad eelarvevormid aadressidelt: www.rahakool.ee, www.pere-eelarve.eu ja www.minuraha.ee.

Eelarve koostamise mõte

- ▶ Eelarve mõte on saada ülevaade oma tuludest ja kuludest - kirjutada üles kõik kuu jooksul saadud tulud (lisaks palgale ka lastetoetus, stipendiumid, üüritulu jmt) ning kulutused.
- ▶ Oluline on kirja panna ka kõige väiksemad ostud, sest pisikestest kuludest kasvavad kuu lõpuks üsna suured summad!

Mõttele kulud läbi

- Mida täpsemalt sa eelarves oma kulud lahti kirjutad, seda parem.
- Kui oled kuu aega eelarvet pidanud, on sul pilt ees, kui palju sul kuus mingi kululiigi peale raha läheb. Nüüd saad järgmistel kuudel soovi korral seada igale kululiigile limiidi!

Kulude jaotamine

- ▶ Kuna paljud kulud on ette teada – sünnipäevad, eluaseme kindlustusmaksed jne – saad need vastava kuu eelarvesse sisse arvestada ning vajadusel alustada raha kogumist.
- ▶ Kui sul on vaja kulutusi kärpida, aitab siingi eelarve, sest saad lahku lüüa vältimatud kulutused ja välditavad kulutused

Mõttele järgi ...

- mille jaoks hakkad eelarvet koostama?
- kas tahad teada, kui palju sul kuus toidu peale raha kulub?
- või soovid eelarve pidamisega end distsiplineerida?
- võib-olla tahad välja selgitada, kui palju oleksid iga kuu suuteline säästma, et täita mõni unistus?
- ?
- ?

Ole järjekindel

- Ole järjekindel ja sea endale sisse süsteem, millal ja kuidas kulusid üles kirjutad.
- Mõnele võib sobida seda teha igal õhtul, siis on kindel, et midagi ei unune.
- Teine eelistab tšekid kokku koguda ja kord nädalas eelarvetabelile pühenduda.
- Kolmas vaatab kuu lõpus internetipangas oma konto väljavõtte üle.

- Milline variant tundub sobivaim?

Eelarve aitab leida vastuseid

- Kui suur on Su (tegelik) sissetulek?
- Kui palju Sa (tegelikult) kulutad?
- Millele sa kulutad?
- Kus on kokkuhoiu kohad?

Müütide purustamine

- Üsna levinud on valearusaam, et kui raha on vähe, pole eelarvet mõtet pidada.
- Tegelikult on vastupidi – kui raha napib, tuleb eriti hoolega jälgida, mille peale kulutad.
- Mõtle ka sellele, kas ja milliseid võimalusi Sul on oma sissetuleku suurendamiseks.

Rahaasjad kontrolli alla!

- **Esimene samm:** analüüsi oma praegust majanduslikku olukorda.
- Kas Sul on sääste? Kui jah, siis kui palju?
- Kui kaua saaksid nende säästudega elada, kui Su põhisissetulek ühel päeval tublisti väheneb või kaob?
- Kui sääste pole, kuidas plaanid üle elada suuremad või väiksemad ootamatused, näiteks kodumasina katkimineku, haigestumise, töökaotuse jne?
- Kas Sul on ootamatuteks olukordadeks või tuleviku tarbeks muid varasid – aktsiaid, kinnisvara, väärisesemeid?
- Kas ja kuidas saaksid oma sissetulekut kasvatada?

-
- **Teine samm:** koosta endale või oma perele finantsplaan: eesmärgid ja eelarve.
  - Eesmärgid võivad olla nii
    - aastaga saavutatavad lühiajalised eesmärgid, (näiteks puhkusereise või uue kodumasina jaoks raha kogumine) kui ka
    - keskmise pikkusega ja pikaajalised, vähemalt 20–30 aastased eesmärgid.
  - Näiteks oma pensioniajaks või praegu veel lasteaiaaegse lapse tuleviku kindlustamiseks raha kogumine. Jne.

Ära ela üle oma võimete!

- Kindlasti oleks tore elada nii, et ükski soov ei jääks rahapuuduse taha 😊
- Kui Sinu sissetulek siiski kõike ei võimalda, ära hakka uisapäisa laene võtma!
- Tarbimisläänud, krediitkaardid, järelmaksud on kallid vahendid oma soovide täitmiseks ja nii toimides võid üsna kiiresti leida end olukorrast, kus Sinu kohustused on suuremad sissetulekust 😞

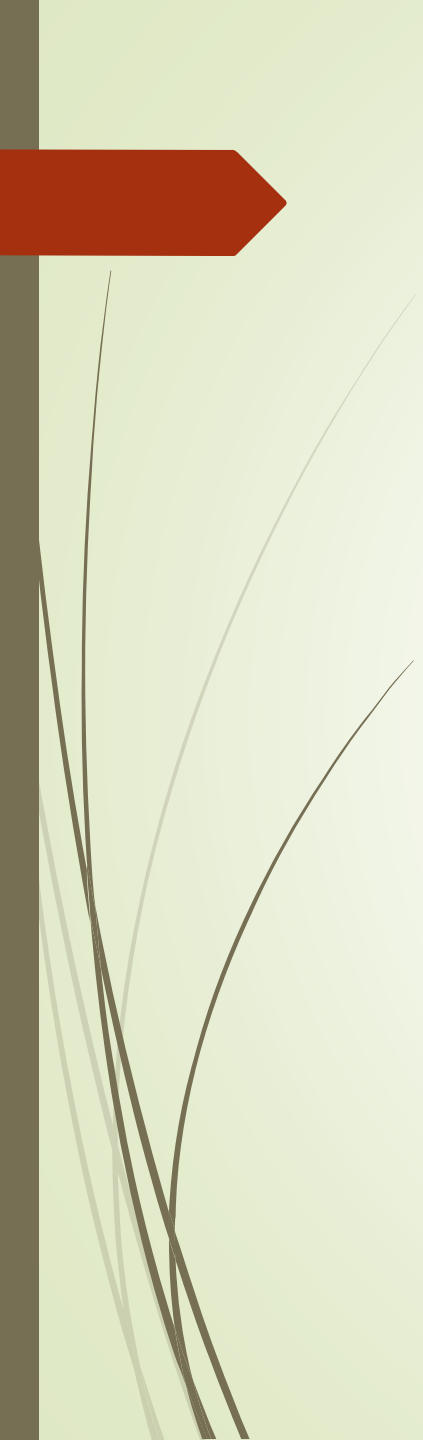

Kokkuvõtteks

- Pere-eelarve eesmärk on tagada pere majanduslik hakkamasaamine kulutuste ja tulude jälgimise ning planeerimise abil.
- Head eesmärgid on eelarves selgelt sõnastatud, mõõdetavad ja tähtajalised.
- Analüüsi, milline on tulude ja kulude vahe. Kui kulud ületavad tulusid, tuleb leida võimalusi kulude vähendamiseks või tulude suurendamiseks.
- Määra igale kulukategooriale soovitud kulutuste tase. Vähemalt 1–2 korda kuus võrdle tegelikke tulusid ja kulusid eelarvega ning tee vajadusel parandusi.

-
- Eelarvet tehes tasub kirja panna ka aasta suuremad väljaminekud. Jagades summad sündmuse toimumiseni järelejäänud kuude arvuga, saad teada, kui palju tuleb igakuiselt raha kõrvale panna.
  - Lihtsam on, kui paned kulutused kirja esimesel võimalusel pärast nende tekkimist – kehtib eriti nn mitteametlike kulutuste puhul, näiteks laste taskuraha, sõbrale laen.
  - Kaasa eelarve tegemisse ja planeerimisse ka teised pereliikmed!
  - Eelarve vormist olulisem oma rahade liikumise jälgimisel on distsipliin ja järjepidevus, sest ainult nii on arvepidamisest kasu.

-
- Vt lisaks Finantsinspektsiooni tarbijaveeb:
www.minuraha.ee

Täna osalemast!

Anne Rähn

anne.rahn@ut.ee